02/05/2019

Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου: “Το αρχαιότερο και μεγαλοπρεπέστερο μνημείο στο θεσσαλικό κάμπο”

/ Ιερές Μονές

Στο κέντρο της πόλης του Παλαμά υψώνεται ένα μοναδικό αρχιτεκτονικό οικοδόμημα, ένα βυζαντινό μνημείο, το αρχαιότερο και μεγαλοπρεπέστερο στο θεσσαλικό κάμπο, το οποίο ακτινοβολεί και φωτίζει όλους τους πιστούς, όχι μόνο ως τόπος λατρείας και προσευχής αλλά και ως κέντρο αγάπης, φιλανθρωπίας και πολιτισμού.

Ο περικαλλής αυτός ναός τιμά τη μνήμη του Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, του Μ. Αθανασίου, ο οποίος ανήκει στις μεγαλύτερες μορφές της εκκλησίας, αφού υπήρξε ο θεμελιωτής του ομοουσίου της ορθοδόξου πίστεως και της δογματικής διδασκαλίας.

Σύμφωνα με την προφορική παράδοση ο Ναός του Αγίου Αθανασίου Ρουμ Παλαμά*, κτίσθηκε το 1318μ.χ στα βυζαντινά χρόνια και ξανακτίσθηκε κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας το 1810μ.χ.

Στον Παλαμά, όπου υπερτερούσε το Ελληνικό στοιχείο έναντι του Τουρκικού, θεμελιώθηκε ο μεγαλοπρεπής ιερός ναός του Αγίου Αθανασίου το 1810μ.χ, , ο οποίος σήμερα είναι και ο Μητροπολιτικός ναός της πόλης μας. Έχει επιφάνεια 500τ.μ και είναι βυζαντινού αρχιτεκτονικού ρυθμού, Σταυροειδής Εγγεγραμμένος με Τρούλο.

Αδιάσειστα αποδεικτικά στοιχεία θεμελίωσης του μεγαλοπρεπούς αυτού οικοδομήματος, αποτελούν κάποιες επιγραφές που βρέθηκαν στο ναό:
Συγκεκριμένα, υπάρχει σκαλισμένη επιγραφή εξωτερικά και επάνω από τη νότια είσοδο, που προορίζονταν για τους άνδρες, στην οποία αναγράφονται, η χρονολογία 1810, ο Μητροπολίτης Λαρίσης και πάσης Ελλάδος ΓΑΒΡΙΗΛ [Β], ο επίτροπος Ματθαίος Αναγνώστου, καθώς και κάποιες άλλες πληροφορίες.
Εσωτερικά της ίδιας εισόδου [νότιας], υπάρχει επιγραφή για την τοιχογράφηση του ναού, επί του Μητροπολίτου Μελετίου Δ΄ [1832-1865], ονόματα ιερέων και η χρονολογία 8 Ιουνίου 1832, ότι έλαβαν τέλος οι εργασίες τοιχογράφησης του ναού.

Στη βόρεια είσοδο, σε πέτρα της πόρτας, άλλη επιγραφή αναγράφει ότι την 1 Ιουνίου 1811 ετελείωσε ο ναός εκ βάθρων, πράγμα που αποτελεί σημαντικό και αναμφισβήτητο στοιχείο επίσης.
Στο ναό υπάρχει και τρίτη είσοδος-πόρτα από Δυτικά, για τις γυναίκες, ενώ χαρακτηριστικό αυτών των θυρών είναι ότι είχαν κατασκευαστεί αρκετά χαμηλές για να μην δύνανται οι Τούρκοι να εισέρχονται εντός του ναού έφιπποι, εφόσον βρισκόμαστε σε περίοδο Τουρκοκρατίας.
Το εσωτερικό του ναού με το Άγιο βήμα, το Νάρθηκα , τον κυρίως ναό με τα 24 παράθυρα, τον ξυλόγλυπτο και επιχρυσωμένο δεσποτικό θρόνο του 1881 και τον κωνικό άμβωνα με το τρυπητό σκάλισμα, που είναι εμπνευσμένα από μονές των Μετεώρων και από την τέχνη του Αγίου Όρους, μαζί με τις τοιχογραφίες-αγιογραφίες, καθιστούν την ατμόσφαιρα του ναού εξόχως θρησκευτική και κατανυκτική.

Το εντυπωσιακό και επιβλητικό ξυλόγλυπτο τέμπλο με χρονολογία 1833, που το επιμελήθηκαν με ιδιαίτερα εκλεπτυσμένη τέχνη Αγιορείτες μοναχοί επί τρία [3] έτη, αντέχει στο χρόνο και παραμένει καλά διατηρημένο μέχρι σήμερα, διακοσμώντας και διαχωριζοντας το Ιερό Βήμα και τον Κυρίως ναό.

Εξωτερικά του ναού, Δυτικά και Νότια υπάρχει στεγασμένος χώρος που καταλήγει σε τόξα, τις γνωστές καμάρες, τα οποία στηρίζονται σε στρογγυλές καλαίσθητες κολώνες, από άσπρη πελεκητή πέτρα . Ο χώρος αυτός συμβάλλει τα μέγιστα στις

ανάγκες του ναού από πρακτική και αισθητική άποψη.
Έξω από το ναό, παλαιότερα, υπήρχαν καταστήματα στη δυτική πλευρά, νεκροταφείο στη βόρεια, σχολείο και ξενώνες στην ανατολική πλευρά.
Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι η ίδρυση ενός τέτοιου ναού, μεγάλης δαπάνης, εξέφραζε και εκφράζει την οικονομική ευρωστία, την ευσέβεια, την πίστη και εν γένει τη μεγάλη θρησκευτικότητα των κατοίκων του Δήμου μας από εκείνη την εποχή έως σήμερα.
Στο ναό του αγίου Αθανασίου Ρουμ Παλαμά υπηρέτησαν πολλοί ιερείς από το 1811 έως σήμερα, με τελευταίο τον σεβαστό Αρχιερατικό πατέρα Παπαχαράλαμπο, ο οποίος συνεχίζει να υπηρετεί το ναό εμπνέοντας και καθοδηγώντας τους πιστούς για περισσότερα από [30] έτη.

Αντικρίζοντας με δέος το ναό αυτό, που είναι το σύμβολο της Ορθοδοξίας μας, η Κιβωτός του Χριστιανικού Πολιτισμού, οφείλουμε μεγάλη ευγνωμοσύνη σ’ όλους τους συντελεστές της ίδρυσής του, από τους πετροκτίστες, ζωγράφους, αγιογράφους, ξυλογλύπτες, χρυσοποικιλτές, έως τους άοκνους παράγοντες της συνεχούς λειτουργίας του, τους Μητροπολίτες, τους αρχιερατικούς, τους ιερείς, ιεροψάλτες, επιτρόπους συμβούλια, αφού μέσα σ’ αυτό το ναό διακόσια [200] και πλέον έτη , τελέστηκαν και συνεχίζουν να τελούνται χιλιάδες μυστήρια Θείας Ευχαριστίας, Ευχελαίων, Εξομολογήσεων, Γάμων, Θανάτων, Βαπτίσεων και άπειρες θείες λειτουργίες.

*Ο Παλαμάς αρχικά και προ τριών αιώνων δεν ήταν καν χωριό αλλά καλύβες «παλαμισμένες» γύρω από το Μοναστήρι (Αγ. Αθανάσιο), που ήταν εκεί από τους βυζαντινούς χρόνους σε ένα ξηρό μέρος με γύρω – γύρω βάλτο, το ”νσι” (νησί). Τη συνοικία αυτή με τις καλύβες ονόμασαν αργότερα «Ρουμ Παλαμά(Ρωμιοί Παλαμά)» για να τη διακρίνουν από τα τρία κονάκια των Τούρκων.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία τιμά τη μνήμη του Αγίου Αθανασίου ετησίως δύο φορές το χρόνο. Στις 2 Μαΐου, που είναι και η ημερομηνία κοίμησης του αγίου. Η δεύτερη εορτή του τιμάται στις 18 Ιανουαρίου μαζί με τον Άγιο Κύριλλο, χωρίς να είναι γνωστό, το γιατί και πότε καθιερώθηκε αυτή η εορτή, είναι πολύ πιθανό να τοποθετήθηκε η εορτή του Αθανασίου και Κυρίλλου στις 18 Ιανουαρίου, αμέσως μετά την γιορτή του Μ. Αντωνίου, για να δειχθεί η πνευματική τους εξάρτηση και συνέχεια με τον Μεγα Αντώνιο, ο οποίος ήταν και ο πνευματικός τους πατέρας. Η Λουθηρανική, η Αγγλικανική και η Καθολική εκκλησία τιμούν την μνήμη του στις 2 Μαΐου. Βάση του εορτολογίου της Εκκλησιάς η 2 Μαΐου είναι η ανακομιδή των ιερών λειψάνων του ενώ η 18 Ιανουαρίου είναι η κύρια ημέρα μνήμης του αγίου, ενώ την ιδία μέρα εορτάζεται και η κοίμηση του Αγίου Κυρίλλου.